

Samenvatting dissertatie Dr. Wietske van Oorsouw

Considered Care for Complex Clients

Bewust Begeleiden van Complexe Cliënten

Het onderzoek in dit proefschrift is gericht op verschillende aspecten die van belang zijn bij het scholen van begeleiders, die werken met mensen met een lichte tot matige verstandelijke beperking en ernstige gedragsproblemen.

Hoofdstuk 1

Het eerste hoofdstuk geeft informatie over de achtergrond en relevantie van deze studie. Samenvattend hebben begeleiders te kampen met diverse barrières in de zorg voor mensen met een verstandelijke beperking en ernstige gedragsproblemen. Deze begeleiders hebbe daarom behoefte aan specifieke en intensieve scholing.

In dit proefschrift worden drie typen studies omschreven, namelijk literatuurstudies over effectieve trainingselementen en de inhoud van scholingsprogramma's voor begeleiders; interventiestudies die de effectiviteit van drie scholingsprogramma's evalueren; en explorerende studies die inzicht verschaffen in het meten en beoordelen emoties en gedrag van begeleiders alsook de relatie tussen begeleiders en cliënten. Door drie te onderscheiden typen studies wordt dit onderwerp vanuit verschillende gezichtspunten benaderd.

Hoofdstuk 2 en 3

In dit proefschrift zijn twee literatuurstudies uitgevoerd. In hoofdstuk 2 beschrijven we een meta-analyse van aspecten die de effectiviteit van scholing voor begeleiders bepalen. De resultaten van deze studie bieden concrete handvatten voor het ontwerp van effectieve scholingsprogramma's. Hoofdstuk 3 is gericht op de huidige inhoud van scholingsprogramma's, die specifiek ontwikkeld zijn om begeleiders van mensen een lichte tot matige verstandelijke beperking en ernstige gedragsproblemen te ondersteunen. Aandacht voor scholing van attitude en persoonlijk inzicht blijkt nog beperkt en de perceptie van cliënten wordt tot op heden niet betrokken in evaluaties.

Hoofdstuk 4 t/m 6

De hoofdstukken 4 t/m 6 behoren tot de interventiestudies waarin de effectiviteit van drie scholingsprogramma's geëvalueerd is. In hoofdstuk 4 is de effectiviteit van een agressie-management training onderzocht. In deze 5-daagse scholing wordt theorie behandeld m.b.t. oorzaken en uitingvormen van gedragsproblemen, signalen van oplopende escalatie en het herkennen van psychotrauma. Kennistraining werd gecombineerd met het trainen van fysieke interventietechnieken. Waar de agressie-managementtraining voornamelijk gericht was op kennis van gedragsproblemen van de cliënt en het verbeteren van fysieke interventievaardigheden, was de stressmanagementtraining gefocust op de bewustwording, kennis en inzichten van de begeleider in zichzelf. Een evaluatie van de stressmanagementtraining is beschreven in hoofdstuk 5. In aansluiting op de evaluatie van beide klassikale scholingen voor begeleiders, wordt in hoofdstuk 6 een studie gewijd aan het proces van coaching van drie begeleiders. Een waardevolle studie omdat informatie over coachingsprocessen vaak ontbreekt in recente literatuur over het coachen van begeleiders in de zorg.

Hoofdstuk 7 en 8

De hoofdstukken 7 en 8 maken deel uit van de explorerende, verkennende studies. In hoofdstuk 7 wordt een eerste poging gedaan om een observatie-instrument te ontwikkelen dat nieuwe informatie oplevert over verbaal en nonverbaal emotioneel gedrag van begeleiders. In hoofdstuk 8 worden de visies ten aanzien van de kwaliteit van begeleider-cliëntinteracties van drie groepen met elkaar vergeleken, nl. begeleiders, klinisch experts en leken.

Hoofdstuk 9

Tot slot vatten we in hoofdstuk 9 de belangrijkste bevindingen, beperkingen en implicaties van de gepresenteerde studies samen. De betekenis en de implicaties voor onderzoek en praktijk worden uitgebreid beschreven. Een aantal beslissingen waarmee men rekening dient te houden wanneer een scholing voor begeleiders wordt ontwikkeld, wordt benoemd.

In dit proefschrift zijn aspecten van scholing geïdentificeerd die om aandacht vragen in onderzoek en praktijk. De resultaten in onze interventiestudies komen overeen met de resultaten van onze literatuurstudies en ontwikkelingen in de praktijk en versterken daarmee onze aanbevelingen ten aanzien van de ontwikkeling van scholing.

In hoofdstuk 9 hebben we ons geconcentreerd op nieuwe richtingen in de evaluatie van scholing voor begeleiders. Het huidige proefschrift maakt duidelijk dat het een uitdaging is om significante verbeteringen te bereiken in de levens van mensen met een verstandelijke beperking en gedragsproblemen door middel van scholing van hun begeleiders. We beschrijven zeven voorwaarden voor het succesvol implementeren en uitvoeren van onderzoek naar scholing van begeleiders en sluiten af met suggesties voor toekomstig onderzoek en een algemene conclusie.

Dit proefschrift bevat de huidige stand van zaken ten aanzien van scholing voor begeleiders en doet aanbevelingen voor zorgaanbieders, ontwikkelaars, klinici, managers, onderwijzers, beleidsmakers en onderzoekers. Wij hopen dat zij samen met de cliënt partners in co-creatie worden, waardoor verdere optimalisering van de competenties van begeleiders en de kwaliteit van leven van cliënten kan worden nagestreefd.